

Az ELTE Matematikai Intézet igazgatójának beszámolója

A beszámoló a 2008-2011 időszakra vonatkozik. A 2009/2010 tanév második félévében mentésítve voltam az igazgatói teendők alól, ezalatt Szőnyi Tamás helyettesített.

Az Intézet 8 egységből (7 tanszék és a Matematikatanítási és Módszertani Központ) áll. Intézetünkhöz csatlakozva működik az MTA Egerváry Jenő Kutatócsoportja, melynek támogatását a beszámolási időszakban az Akadémia megújította, sőt egy fővel növelte. A Protein Information Technology Csoport, az ELTECRYPT kutatócsoport és a Nagy Hálózatok kutatócsoport évek óta aktívan működnek, bár hivatalosan nem szervezeti egységek.

Az Intézet állománya jelenleg 104 fő, ebből főállású oktató 82, részmunkaidős oktató 22. Mintegy 930 hallgatónk és 33 doktoranduszunk van. Az Intézet állományában jelentős

és több további akadémiai doktori eljárás van folyamatban. Két egyetemi tanár került kinevezésre, és elment egy félállású egyetemi tanár. További 2 egyetemi tanári pályázat van kiírva, melyre előreláthatólag sikeres pályázatokat nyújtottak be; 2 további egyetemi tanári pályázat kiírását kezdeményeztük a közelmúltban. Nyugdíjba vonultak hatan. Emeritusaink, nyugdíjas volt oktatóink igen értékes segítséget nyújtanak az oktatásban és kutatásban egyaránt. Intézetünk tagjai fontos tisztségeket töltenek be egyetemi, országos, és nemzetközi szervezetekben.

Kitüntetések, elismerések: Bátkai András (Alexits díj), Faragó István (Pro Meteorológia Emlékérem), Farkas Bálint (Alexits díj), Fried Ervin (Szent-Györgyi Albert-díj), Gyarmati Katalin (Erdős Pál díj), Holló-Szabó Ferenc (Kar kiváló oktatója), Izsák Ferenc (Farkas Gyula díj), Lovász László (Kiotó Díj), Munkácsy Katalin (Beke Manó Díj), Pálfalvi Józsefné (Varga Tamás Díj), Pelikán József (Bolyai szerzői díj), Somfai Zsuzsa (Rátz Tanár Úr Díj), Sárközy András (Széchenyi-díj), Sikolya Eszter (Farkas Gyula díj), Simon László (Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt), Vesztergombi Katalin (Bolyai szerzői díj). Komjáth Péter egyetemi tanár az Akadémia levelező tagja, Pálfy Péter Pál rendes tagja lett.

Az Intézet a Centre for Higher Education Development értékelésében az "Excellence ranking" listára került; ez egyetemünkről csak a Fizikai Intézetnek sikerült még. Ez jelentős adatgyűjtő munkát igényelt, ugyanúgy, mint a "Kutatóegyetem" cím elnyerése.

Jelentős szervező munkát igényelt **az oktatás bolognai rendszerre való átállítása:**

- Az új rendszert a régi kifutó rendszer folyamatos működtetése mellett kellett bevezetni, ami a kollégáknak jelentős külön terhet jelentett.

- Felülvizsgáltuk és módosítottuk a matematika BSc alapszak tantervét a tapasztalatok alapján, amit a BSc Bizottság a tanszékekkel és az igazgatósággal folytatott egyeztetések és viták után igen lelkiismeretesen és előremutatóan hajtott végre.

A **beiskolázásokkal** kapcsolatban nem lehetünk elégedettek, bár az utóbbi évek negatív tendenciája megfordulni látszik. Az Intézet sokféleképpen próbálta az érdeklődést fokozni: nyílt napok szervezése, középiskolák közvetlen meglátogatása, középiskolás kutatódiákok irányítása, matematikai modellalkotási pályázat kiírása. Ezeknek a programoknak volt eredménye, de nem egyforma mértékben. Sikerült javítani az intézeti honlapon, de információtartalmának teljessé tétele (pl az MSc, PhD képzések teljes leírásával, angol nyelvű információval), jobb szervezése, és rendszeres frissítése még mindig nincs kielégítően megoldva. Fontos szerepe van a Holló-Szabó Ferenc által létrehozott és vezetett Matematikai Múzeumnak. Sajnos ennek megfelelő elhelyezését még nem sikerült megoldani.

A **legjobb diákjainkkal** való foglalkozás munkánk egyik kiemelt területe. Felelősségünket csak hangsúlyozza ezeknek a diákoknak a teljesítménye. Az egyetemek közötti nemzetközi matematikai és programozási versenyeken diákjaink évek óta kiválóan szerepelnek (többek között előkelő díjak az International Mathematics Competition-on, a Vojtech Jarník International Mathematical Competition-on, a KPI Open International Programming Contest -en). A Schweitzer Miklós Emlékversenyen a díjazottak túlnyomó többsége egyetemünkről kerül ki. (Sajnos a részvétel igen alacsony, aminek az okain el kellene gondolkodnunk.) A TDK munka mind mennyiségben, mind minőségben sokat javult.

Sokat foglalkoztunk az **idegennyelvű képzés** beindításával, de egyelőre kevés eredménnyel. Elindítottuk azt a rendszert, hogy minden tanszék legalább egy mester-doktori szintű tárgyat külföldi hallgató jelenléte esetén angolul tartson. Ezzel a mesterképzésre egyedileg jelentkezőket fogadni tudjuk anélkül, hogy ezzel jelentős plusz terhet raknánk az oktatókra, és egyben lehetőséget biztosítunk az Erasmus csereprogram keretében hozzánk látogató hallgatóknak is az előírt kreditek megszerzésére, amely szükséges feltétele a bilaterális Erasmus programok hosszútávú működtetésének. Az angol nyelvű mesterszakos órák igény szerint folynak, a tapasztalat szerint hallgatóink nagyobb nehézség nélkül vesznek részt rajtuk. Az idegennyelvű mesterképzés és alapképzés rendezett, jelentős volumenű beindítása azonban még nem sikerült. Megemlítendő itt azonban a a Vrije Universiteit Amsterdam egyetemmel közös Short Track Master's Programme, Mathematics, illetve Stochastics & Financial Mathematics témában, mely más, hasonló programok indításához szolgálhat példaként.

A **Doktori Iskolával** való kapcsolatunk példamutató, tanulmányi és anyagi szempontból egyaránt. A doktoranduszok nevelésénél kevés fizetségért igen lelkiismeretesen vesznek részt az oktatómunkában. Részt veszünk a posztgraduális képzésben a tanártovábbképzés területén is.

Az Intézet **anyagi helyzete** nehéz (mint a Kar szinte minden egységéé). A fizetések felül az anyagi források a dologi keret (amiből a telefonszámlák és utazási támogatások levonása után szinte semmi sem marad), és a levelező Msc-s tanárképzés és részismereti képzés bevétele, ami a korábbi estis képzésből származó bevételnek sajnos csak kis részét jelenti. A megszorító intézkedésekkel kapcsán befagyasztott estis képzési bevétel nagy részét feloldották, ezzel több égető problémát sikerült megoldani. Intézetünk is részt vesz a kutatóegyetemeket támogató TÁMOP pályázatban, ebből jelentős forrás jutott meghívásokra, doktoranduszok támogatására, utaztatásra. A legtöbb egyéb pályázat is lényeges segítséget nyújtott, az adminisztráció jutalmazásával, könyvek, folyóiratok, hardver vásárlásával stb. A minél nagyobb pályázati tevékenységet szorgalmazni kell.

Nehézséget okoz az is, hogy (előbb a Kar konszolidációs terve, majd a menetrendszerűen

jövő egyéb megszorítások miatt) nem tervezhető az, hogy a különböző okokból fizetés nélküli szabadságon levő munkatársaink bérmegtakarításának milyen hányadát tudjuk helyettesítésükre, vagy egyéb óraadás, foglalkoztatás finanszírozására fordítani. Noha a megalapozott igényekre eddig még mindig visszakaptuk a megtakarítás egy részét, hosszabb távra jó lenne elérni, hogy ezeknek a megtakarításoknak valamilyen előre rögzített, és ezért tervezhető százaléka az Intézetben maradjon.

A beszámolási időszakban tovább növekedett a bürokratizmus, mely több esetben fontos, érdemi cselekvéseket akadályozott meg. Példaként említem a doktoranduszok utaztatását, vagy a különböző szabadságok alatti konferencia-részvételt. A Kari vezetéssel együttműködve igyekeztünk ezekre a bürokratikus problémákra megoldást találni. Az egyetemi vezetésnek (mind a réginek, mind az újnak) részletes levélben és személyes konzultáció formájában jeleztük a legégetőbb problémákat. Reméljük, hogy a módosuló törvényi környezetben az egyetemi vezetés eredményesebben tudja megtalálni azokat az eljárás módokat, melyek kevésbé akadályozzák az érdemi munkát.

Az Intézetben folyó **tudományos kutatások** színvonalasak, és továbbra is biztosítják kiemelkedő helyünket az országban. Tudományos eredményeinket tükrözi az is, hogy (legalábbis a matematikai mezőn belül) jól szerepeltünk az OTKA és egyéb pályázatokon, ösztöndíjak területén. Az Intézetben évente mintegy 100 tudományos közlemény születik. Ez jelentős publikációs teljesítmény, nem marad el pl. a hasonló méretű, de kedvezőbb feltételek mellett működő Rényi Intézetétől. A beszámolási időszakban folytatódott az **intézeti szeminárium**, melyen több kiemelkedő külföldi vendégünk adott elő, legutóbb a Fields-medal nyertes Cédric Villani.

Sok fontos tudományos rendezvény, konferencia volt az Intézet vagy az egyes tanszékek szervezésében: GDM konferenciája 2008, Promath 2009, Varga Tamás Napok évente, Mathematical Theory of Networks and Systems 2010, Miniconference in Real Analysis (Laczkovich Miklós tiszteletére), Volume Inequalities and Rigidity, Geometry Workshop (Böröczky Károly tiszteletére), Kombinatorikus Optimalizálás Workshop 2010, Differential Equations (Simon László tiszteletére). Ezenfelül intézetünk dolgozói sok további konferencia szervezésében vettek részt. 2009-ben intézetünk rendezte az egyre növekvő méretű és presztizsű „International Mathematics Competition”-t mintegy 350 egyetemi hallgató (és kísérőik) részvételével, igen sikeresen. Az Intézetben két nemzetközi folyóirat szerkesztése folyik (Combinatorica, Annales).

Végezetül meg kell köszönnöm az Intézet valamennyi munkatársának a nagyon konstruktív együttműködést, amit igazgatói megbízásom alatt tapasztaltam. Kiemelt köszönet jár helyetteseimnek, Faragó Istvánnak, Szőnyi Tamásnak, Csikós Balázsnak és Kiss Györgynek.

Budapest, 2011. március 21.

Lovász László
igazgató